

NOVETATS LITERÀRIES

## El periodista Josep Pitarch publica 'Les minves de gener', la seua tercera novel·la històrica

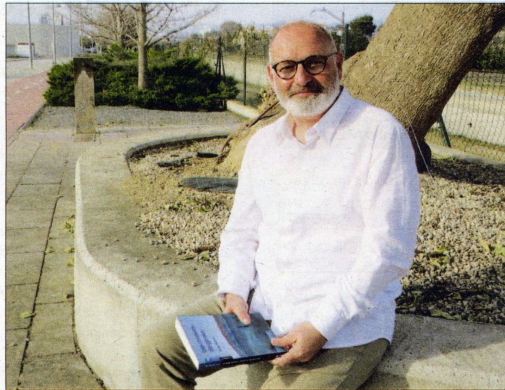
A través del seguiment d'una nissaga familiar, el llibre recorre els diferents esdeveniments històrics que van tenir lloc durant el segle XX, des del 1904 fins a la Barcelona olímpica de 1992, això sí, amb una peculiaritat: està escrit amb un model lingüístic el més paregut possible al parlar rapitenc

La Ràpita Andrea Capilla

Donar a conèixer la història local d'una manera amena no és una tasca fàcil. L'escriptor, historiador i periodista rapitenc -company de Canal TE-, Josep Pitarch, sembla haver trobat la fórmula de fer-ho a través de les novel·les històriques. I ara acaba de publicar la seua tercera novel·la històrica que porta per títol *Les minves de gener* (Onada Edicions).

A Pitarch, que anteriorment ha publicat les novel·les històriques *Fills d'un somni perdut* (Quorum Llibres), sobre la fundació de la nova població de Sant Carles de la Ràpita, i *Deslliureu-nos de qualsevol mal* (Cossetània Edicions) -sobre la vida de l'anarcosindicalista Antoni Boet, Flores, amb què va guanyar el premi de narrativa Sebastià Juan Arbó 2017-; ara, li feia gràcia parlar de principis del segle XX. "El que va passar és que els personatges a poc a poc t'hi porten i, al final, he acabat fent un repàs d'una nissaga familiar fictícia de la Ràpita", detalla.

Així, esta història novel·lada arranca amb el personatge de Franz Breuer o Sisco, tal com el bategen els rapitencs, un jove alemany de setze anys, que el 1904 arriba a la Ràpita. Hi arriba per a quedar-s'hi, perquè en este municipi costaner del



Montsià, Franz hi trobarà faena, hi trobarà l'amor i s'hi establirà definitivament. "La dona amb qui es casa este personatge que arriba a la Ràpita -Mònica La Badessa- i els seus fills -Francesc i Josep- es veuen immersos en una sèrie de fets que ens van conduint la trama a partir dels esdeveniments històrics".

I és que este és l'element característic de les novel·les històriques de Pitarch, que tot i incloure elements ficticis, s'hi narren esdeveniments històrics amb tota la rigorositat, perquè siga una via de difusió de la història d'aquells anys. En este sentit, a través de les pàgines d'esta novel·la,

l'historiador rapitenc ens apropa a la Ràpita de principis del segle XX, l'arribada de la Primera Guerra Mundial, la dictadura de Primo de Rivera, la Segona República, la Guerra Civil, la postguerra, l'aparició dels maquis, els temps de l'estraperlo... En paraules de l'autor, "és la història del segle XX, pràcticament, la que ens va conduint cap a esta nissaga familiar, des de 1904 fins a la Barcelona olímpica de 1992". Tot això, evidentment, barrejant aventures, peripecies, desenganys, enveges, flirtejos, traïcions i recels. Tot i que la trama principal passa al municipi rapitenc, tant al nucli de la població com a la

masia on viu la família, hi ha episodis que s'ambienten en diferents localitats de les Terres de l'Ebre, com, per exemple, els passatges a la Terra Alta durant la Batalla de l'Ebre, els del maquis a les terres del nord de Castelló o passatges al delta de l'Ebre, quan el protagonista ha d'abastir submarins alemanys.

El perquè del títol també té un sentit, i és que l'historiador ha establert un paral·lisme amb les pujades i baixades de la marea que, any rere any, passen a les platges rapitencs, amb les minves de la vida. "La baixada de la marea et permet veure tot allò que habitualment la mar t'amaga; i, aquí, la metàfora és que quan un dels protagonistes arriba al final de la seua vida, amb la perspectiva que aporten els anys, entén moltes de les situacions viscudes a la seua família", relata Pitarch, que afegix que "és una metàfora entre les minves físiques i la minva de la persona".

**ESCRIT EN RAPITENC** Més enllà del rigor històric que caracteritza la novel·la, un dels trets distintius de l'última obra de Pitarch és que està escrita el més genuïnament possible en rapitenc. I és que tot i tractar-se d'una obra que estava acabada d'abans de la pandèmia, la filòloga rapitenca Maite Moya, que s'ha encarregat de

la correcció del llibre, ha estat l'artífex, de la mà de Pitarch, d'adaptar el manuscrit a la creació d'un model lingüístic diferent dins la llengua literària. Així, durant pràcticament un any, Moya ha adaptat tot el vocabulari, les formes morfològiques i les paraules normatives, entre d'altres, ja no només a les formes més occidentals possibles, sinó al parlar rapitenc més genuí. "Ha sigut una feina, però ha sigut un procés molt bonic, d'escoltar molta gent i d'escriure tal com parlaven els nostres iaïos", detalla Moya. En este sentit, algunes de les paraules rapitencs que es poden trobar al llarg de la novel·la són *catxull* -soroll, rebombori-, *aubargin-ga*, *gàligs* -sense ganes-, *brunetes* -orenetes- i *xarranquina* -portar algú al coll-. "Algunes estan recollides al DIEC, d'altres, al Diccionari català-valencià-balear, i d'altres no estan introduïdes en cap diccionari, però aquí hi ha la gràcia: és important que els autors de referència del territori utilitzen vocabularis del territori perquè un dia puguen formar part del diccionari", apunta.

Este dissabte, Pitarch i Moya presentaran *Les minves de gener*, a l'Església Nova de la Ràpita, a les 19.30 h; i el divendres, 31 de març, l'autor ho farà a la Biblioteca Marcel·lí Domingo de Tortosa, a les 18 h. ■